

احکام روزه مطابق با فتاوی حضرت آیت الله وحید خراسانی دام ظلّه

« احکام روزه »

روزه آن است که انسان از اذان صبح تا مغرب ، از چیزهایی که بعد بیان می شود به قصد قربت - چنانکه در وضو گذشت - و با اخلاص خودداری نماید.

و مغرب در این مسأله و مسائل بعد - بنابر احتیاط واجب - وقتی است که سرخی طرف مشرق که بعد از غروب آفتاب پیدا می شود ، از بالای سر انسان بگذرد.

نیت

مسأله ۱۵۵۸ - لازم نیست انسان نیت روزه را از قلب خود بگذراند ، یا مثلاً بگوید فردا روزه می گیرم ، بلکه همین قدر که بنا داشته باشد به قصد قربت و با اخلاص از اذان صبح تا مغرب کاری که روزه را باطل می کند انجام ندهد کافیهست ، و برای آن که یقین کند تمام این مدت را روزه بوده ، باید مقداری پیش از اذان صبح و مقداری هم بعد از مغرب از انجام کاری که روزه را باطل می کند خودداری نماید.

مسأله ۱۵۵۹ - انسان می تواند در هر شب از ماه رمضان برای روزه فردای آن نیت کند ، و همچنین می تواند شب اول ماه نیت روزه همه ماه را بنماید و تجدید نیت هر شب لازم نیست و بقای همان نیت کفایت می کند.

مسأله ۱۵۶۰ - وقت نیت روزه ماه رمضان در شب اول ، از اول شب است تا اذان صبح ، و در غیر شب اول می شود قبل از اول شب هم نیت کرد ، مثلاً عصر روز قبل نیت داشته باشد که فردا را روزه بگیرد قرّبۀ الی الله ، و بر این نیت باقی باشد اگر چه تا بعد از اذان صبح خوابش ببرد.

مسأله ۱۵۶۱ - وقت نیت روزه مستحبی ، از اول شب است تا موقعی که به اندازه نیت کردن به استتار قرص وقت مانده باشد ، که اگر تا این وقت کاری که روزه را باطل می کند انجام نداده باشد و نیت روزه مستحبی کند ، روزه او صحیح است ، و اگر از استتار قرص بگذرد صحت روزه محلّ اشکال است.

مسأله ۱۵۶۲ - کسی که پیش از اذان صبح بدون نیت روزه خوابیده است ، اگر پیش از ظهر بیدار شود و نیت روزه کند چنانچه روزه واجبی باشد که وقت آن معین است - چه روزه ماه رمضان و چه غیر آن مثل این که نذر کرده باشد روز معینی را روزه بگیرد - صحت روزه اش محلّ اشکال است ، و اگر روزه واجبی باشد که وقت معین ندارد ، صحیح است ، و در صورتی که بعد از ظهر بیدار شود ، نمی تواند نیت روزه واجب کند ، هر چند غیر معین باشد ، ولی در قضای روزه ماه رمضان عدم جواز بعد از ظهر تا عصر بنابر احتیاط است.

مسئله ۱۵۶۳ - اگر بخواهد غیر از روزه ماه رمضان روزه دیگری بگیرد، باید آن را معین بنماید، مثلاً نیت کند که روزه قضا یا روزه نذر یا کفاره می گیرم، ولی در ماه رمضان لازم نیست نیت کند که روزه ماه رمضان می گیرم، بلکه اگر نداند ماه رمضان است یا فراموش نماید و روزه دیگری را نیت کند، روزه ماه رمضان حساب می شود.

مسئله ۱۵۶۴ - اگر بداند ماه رمضان است و عمداً نیت روزه غیر ماه رمضان کند، روزه ماه رمضان حساب نمی شود، و همچنین - بنا بر احتیاط واجب - روزه ای که قصد کرده نیز حساب نمی شود.

مسئله ۱۵۶۵ - اگر مثلاً به نیت روز اول ماه روزه بگیرد، بعد بفهمد دوم یا سوم بوده روزه او صحیح است.

مسئله ۱۵۶۶ - اگر پیش از اذان صبح نیت کند و بی هوش شود و در بین روز به هوش آید، بنا بر احتیاط واجب باید روزه آن روز را تمام نماید و قضای آن را نیز به جا آورد.

مسئله ۱۵۶۷ - اگر پیش از اذان صبح نیت کند و مست شود و در بین روز به هوش آید، احتیاط واجب آن است که روزه آن روز را تمام کند و قضای آن را هم به جا آورد.

مسئله ۱۵۶۸ - اگر پیش از اذان صبح نیت کند و بخواهد و بعد از مغرب بیدار شود، روزه اش صحیح است.

مسئله ۱۵۶۹ - اگر نداند یا فراموش کند که ماه رمضان است و پیش از ظهر ملتفت شود، چنانچه کاری که روزه را باطل می کند انجام داده باشد یا بعد از ظهر ملتفت شود که ماه رمضان است، روزه او باطل می باشد، ولی باید تا مغرب کاری که روزه را باطل می کند انجام ندهد، و بعد از ماه رمضان هم آن روزه را قضا نماید، و همچنین است - بنا بر احتیاط واجب - اگر پیش از ظهر ملتفت شود و کاری که روزه را باطل می کند انجام نداده باشد.

مسئله ۱۵۷۰ - اگر بچه پیش از اذان صبح ماه رمضان بالغ شود، باید روزه بگیرد، و اگر بعد از اذان بالغ شود، روزه آن روز بر او واجب نیست، هر چند احتیاط مستحبّ این است که اگر پیش از ظهر بالغ شود و نیت روزه کرده باشد، روزه آن روز را تمام کند، و اگر نیت هم نکرده باشد و چیزی از مبطلات روزه را انجام نداده باشد، نیت کند و روزه بگیرد.

مسئله ۱۵۷۱ - کسی که برای به جا آوردن روزه میتی اجیر شده، اگر روزه مستحبّی بگیرد اشکال ندارد، ولی کسی که روزه قضای ماه رمضان دارد نمی تواند روزه مستحبّی بگیرد، و همچنین - بنا بر احتیاط واجب - اگر روزه واجب دیگری داشته باشد، و چنانچه فراموش کند و روزه مستحبّی بگیرد، در صورتی که پیش از ظهر یادش بیاید روزه مستحبّی او باطل است و می تواند نیت خود را به روزه واجب غیر معین برگرداند، ولی به روزه واجب معین محلّ اشکال است، و اگر بعد از ظهر ملتفت شود نمی تواند نیت خود را به روزه واجب برگرداند هر چند غیر معین باشد، و این حکم در قضای روزه ماه رمضان بعد از زوال تا عصر بنا بر احتیاط است، و اگر بعد از مغرب یادش بیاید، روزه اش صحیح است.

مسئله ۱۵۷۲ - اگر غیر از روزه ماه رمضان روزه معین دیگری بر انسان واجب باشد - مثلاً نذر کرده باشد که روز معینی را روزه بگیرد - چنانچه عمداً تا اذان صبح نیت نکند ، روزه اش باطل است ، و همچنین است بنا بر احتیاط اگر نداند که روزه آن روز بر او واجب است یا فراموش کند هر چند پیش از ظهر یادش بیاید ، و کاری که روزه را باطل می کند انجام نداده باشد.

مسئله ۱۵۷۳ - اگر برای روزه واجب غیر معینی - مثل روزه کفار - عمداً تا نزدیک ظهر نیت نکند ، اشکال ندارد ، بلکه اگر پیش از نیت تصمیم داشته باشد که روزه نگیرد یا تردید داشته باشد که بگیرد یا نه ، چنانچه کاری که روزه را باطل می کند انجام نداده باشد و پیش از ظهر نیت کند ، روزه او صحیح است.

مسئله ۱۵۷۴ - اگر در ماه رمضان پیش از ظهر کافر مسلمان شود هر چند از اذان صبح تا آن وقت کاری که روزه را باطل می کند انجام نداده باشد ، روزه او صحیح نیست.

مسئله ۱۵۷۵ - اگر در وسط روز ماه رمضان پیش از ظهر یا بعد از آن مریض خوب شود ، روزه آن روز بر او واجب نیست هر چند تا آن وقت کاری که روزه را باطل می کند انجام نداده باشد.

مسئله ۱۵۷۶ - روزی را که انسان شک دارد آخر شعبان است یا اول ماه رمضان ، واجب نیست روزه بگیرد ، و اگر بخواهد روزه بگیرد نمی تواند نیت روزه ماه رمضان کند ، و یا نیت کند که اگر ماه رمضان است روزه ماه رمضان ، و اگر ماه رمضان نیست روزه قضا یا مانند آن باشد ، بلکه باید نیت روزه واجب دیگری مانند قضا و یا روزه مستحبی بنماید ، و چنانچه بعد معلوم شود ماه رمضان بوده از ماه رمضان حساب می شود ، و اگر قصد کند آن چه را که به آن مأمور است انجام دهد و بعد معلوم شود ماه رمضان بوده کفایت می کند.

مسئله ۱۵۷۷ - اگر روزی را که شک دارد آخر شعبان است یا اول ماه رمضان ، به نیت روزه قضا و مانند آن یا روزه مستحبی روزه بگیرد و در بین روز بفهمد که ماه رمضان است ، باید نیت روزه ماه رمضان کند.

مسئله ۱۵۷۸ - اگر در روزه واجب معینی مثل روزه ماه رمضان ، از نیت امساک برای خدا برگردد ، یا مردد شود که برگردد ، و یا این که قصد کند مفطری از مفطرات را انجام دهد ، یا مردد شود در انجام مفطر ، روزه اش باطل می شود ، اگر چه از قصدی که کرده توبه نماید و به نیت روزه برگردد و کاری هم که روزه را باطل می کند انجام ندهد.

مسئله ۱۵۷۹ - آنچه در مسئله قبل گذشت که روزه واجب معین را باطل می کند ، در روزه واجبی که وقت آن معین نباشد - مانند روزه کفار یا نذر غیر معین - مبطل نیست ، و چنانچه پیش از ظهر دوباره به نیت خود برگردد ، روزه او صحیح است.

چیزهایی که روزه را باطل می کند

مسأله ۱۵۸۰ - نه چیز روزه را باطل می کند ، هر چند بطلان در بعض آنها بنا بر احتیاط است:

(اول) خوردن و آشامیدن.

(دوم) جماع.

(سوم) استمناء ، و مقصود از آن این است که انسان با خود یا دیگری ، غیر از جماع کاری کند که منی از او بیرون آید.

(چهارم) دروغ بستن به خدا و پیغمبر و ائمه معصومین (علیهم السلام).

(پنجم) رساندن غبار به حلق بنا بر احتیاط واجب.

(ششم) فرو بردن تمام سر در آب.

(هفتم) باقی ماندن بر جنابت و حیض و نفاس تا اذان صبح.

(هشتم) اماله کردن با چیزهای روان.

(نهم) قی کردن.

و احکام اینها در مسائل آینده می آید.

۱ - خوردن و آشامیدن

مسأله ۱۵۸۱ - اگر روزه دار با التفات به این که روزه دارد عمداً چیزی بخورد یا بیاشامد ، روزه او باطل می شود ، چه خوردن و آشامیدن آن چیز معمول باشد مثل نان و آب ، چه معمول نباشد مثل خاک و شیره درخت ، و چه کم باشد یا زیاد ، حتی اگر رطوبتی از دهان بیرون آورد و دوباره به دهان ببرد و فرو دهد ، روزه باطل می شود ، مگر آن که آن رطوبت در آب دهان به طوری از بین برود که رطوبت خارج به آن گفته نشود.

مسأله ۱۵۸۲ - اگر موقعی که مشغول غذا خوردن است بفهمد صبح شده ، باید لقمه را از دهان بیرون آورد ، و چنانچه عمداً فرو ببرد روزه اش باطل است ، و به دستوری که خواهد آمد ، کفاره هم بر او واجب می شود.

مسأله ۱۵۸۳ - اگر روزه دار سهواً چیزی بخورد یا بیاشامد ، روزه اش باطل نمی شود.

مسئله ۱۵۸۴ - تزریق آمپولی که به جای دوا به کار می رود یا عضو را بی حس می کند ، اشکال ندارد ، و احتیاط مستحب آن است که روزه دار از استعمال آمپولی که به جای آب و غذا به کار می رود خودداری کند.

مسئله ۱۵۸۵ - اگر روزه دار چیزی را که لای دندان مانده است با التفات به این که روزه دارد عمداً فرو ببرد ، روزه اش باطل می شود.

مسئله ۱۵۸۶ - کسی که می خواهد روزه بگیرد ، لازم نیست پیش از اذان دندانهایش را خلال کند ، ولی اگر بداند یا اطمینان داشته باشد غذایی که لای دندان مانده در روز فرو می رود ، چنانچه خلال نکند و چیزی از آن فرو رود ، روزه اش باطل می شود.

مسئله ۱۵۸۷ - فرو بردن آب دهان ، اگر چه به واسطه خیال کردن ترشی و مانند آن در دهان جمع شده باشد ، روزه را باطل نمی کند.

مسئله ۱۵۸۸ - فرو بردن اخلاط سر و سینه ، تا به فضای دهان نرسیده اشکال ندارد ، ولی اگر داخل فضای دهان شود ، احتیاط واجب آن است که آن را فرو نبرند.

مسئله ۱۵۸۹ - اگر روزه دار به قدری تشنه شود که بترسد از تشنگی بمیرد ، واجب است به اندازه ای که از مردن نجات پیدا کند آب بیاشامد ، ولی روزه او باطل می شود ، و اگر ماه رمضان باشد باید در بقیه روز از به جا آوردن کاری که روزه را باطل می کند خودداری نماید ، و همچنین اگر بترسد که از نخوردن آب به او ضرر معتنا بهی برسد ، یا آب نخوردن برای او موجب حرجی باشد که عرفاً قابل تحمل نباشد ، که در این دو صورت می تواند به اندازه رفع ضرر و حرج آب بیاشامد.

مسئله ۱۵۹۰ - جویدن غذا برای بچه یا پرنده ، و چشیدن غذا و مانند اینها که معمولاً به حلق نمی رسد ، اگر چه اتفاقاً به حلق برسد روزه را باطل نمی کند ، ولی اگر انسان از اول بداند یا اطمینان داشته باشد که به حلق می رسد ، روزه اش باطل می شود و باید قضای آن را بگیرد ، و در صورت رسیدن به حلق کفاره بر او واجب است.

مسئله ۱۵۹۱ - انسان نمی تواند برای ضعف روزه را بخورد ، ولی اگر ضعف به قدری باشد که برای روزه دار عرفاً قابل تحمل نباشد ، خوردن روزه اشکال ندارد.

۲ - جماع

مسئله ۱۵۹۲ - جماع روزه را باطل می کند ، اگر چه فقط به مقدار ختنه گاه داخل شود و منی هم بیرون نیاید ، و این حکم در جماع با غیر زن در صورت عدم انزال مبنی بر احتیاط است.

مسئله ۱۵۹۳ - اگر کمتر از مقدار ختنه گاه داخل شود و منی هم بیرون نیاید ، روزه باطل نمی شود.

مسئله ۱۵۹۴ - اگر عمداً جماع کند و قصد ادخال به مقدار ختنه گاه داشته باشد و شک کند که به آن اندازه داخل شده یا نه ، روزه او باطل و باید قضا نماید ، و بنابر احتیاط واجب بقیه روز را امساک کند ، ولی کفارہ واجب نیست.

مسئله ۱۵۹۵ - اگر فراموش کند که روزه است و جماع نماید ، یا در جماع بی اختیار باشد روزه او باطل نمی شود ، ولی چنانچه در بین جماع یادش بیاید یا اختیار برایش پیدا شود ، باید فوراً از حال جماع خارج شود ، و اگر خارج نشود روزه او باطل است.

۳ - استمناء

مسئله ۱۵۹۶ - اگر روزه دار استمناء کند - یعنی به غیر از جماع کاری کند که منی از او بیرون آید - روزه اش باطل می شود.

مسئله ۱۵۹۷ - اگر بی اختیار منی از انسان بیرون آید ، روزه اش باطل نیست.

مسئله ۱۵۹۸ - هرگاه روزه دار بداند که اگر در روز بخوابد محتلم می شود - یعنی در خواب منی از او بیرون می آید - جایز است بخوابد ، و اگر محتلم شود روزه اش باطل نمی شود ، و احتیاط مستحب آن است که از خوابیدن خودداری کند ، مخصوصاً در صورتی که به سبب نخوابیدن به زحمت نمی افتد.

مسئله ۱۵۹۹ - اگر روزه دار در حال بیرون آمدن منی از خواب بیدار شود ، واجب نیست از بیرون آمدن آن جلوگیری کند.

مسئله ۱۶۰۰ - روزه داری که محتلم شده می تواند بول کند و استبراء نماید ، اگر چه بداند به واسطه بول یا استبراء کردن باقی مانده منی از مجری بیرون می آید.

مسئله ۱۶۰۱ - روزه داری که محتلم شده ، اگر بداند منی در مجری مانده و در صورتی که پیش از غسل بول نکند بعد از غسل منی از او بیرون می آید ، بنابر احتیاط واجب باید پیش از غسل بول نکند.

مسئله ۱۶۰۲ - کسی که می داند اگر عمداً منی از خود بیرون آورد روزه اش باطل می شود ، در صورتی که به قصد بیرون آمدن منی مثلاً با همسر خود بازی و شوخی کند ، اگر چه منی از او بیرون نیاید روزه اش باطل و باید قضا نماید و بنا بر احتیاط واجب باید بقیه روز را امساک کند.

مسئله ۱۶۰۳ - اگر روزه دار بدون قصد بیرون آمدن منی ، مثلاً با همسر خود بازی و شوخی کند ، چنانچه اطمینان دارد که منی از او خارج نمی شود ، اگر چه اتفاقاً منی بیرون آید روزه او صحیح است ، ولی اگر اطمینان ندارد ، در صورتی که منی از او بیرون آید روزه اش باطل است.

۴ - دروغ بستن به خدا و پیغمبر (صلی الله علیه وآله وسلم)

مسئله ۱۶۰۴ - اگر روزه دار به گفتن یا به نوشتن یا به اشاره و مانند اینها به خدا و پیغمبر (صلی الله علیه وآله وسلم) و ائمه معصومین (علیهم السلام) عمداً خبری را به دروغ نسبت بدهد ، اگر چه فوراً بگوید دروغ گفتم یا توبه کند روزه او باطل است ، و نسبت دادن به دروغ به سایر پیغمبران و اوصیای آنان علی نبینا و آله و علیهم السلام بنا بر احتیاط واجب روزه را باطل می کند ، مگر این که آن نسبت برگردد به خداوند متعال که در این صورت روزه اش باطل است ، و همچنین است نسبت دادن به دروغ به حضرت زهراء (علیها السلام) ، مگر این که آن نسبت برگردد به خداوند متعال و حضرت رسول (صلی الله علیه وآله وسلم) و ائمه (علیهم السلام) ، که در این صورت روزه اش باطل است.

مسئله ۱۶۰۵ - اگر بخواهد خبری را که نمی داند راست یا دروغ است و دلیلی بر اعتبار آن ندارد نقل نماید ، بنا بر احتیاط واجب باید از کسی که آن خبر را گفته ، یا مثلاً از کتابی که آن خبر در آن نوشته شده نقل نماید.

مسئله ۱۶۰۶ - اگر خبری را به اعتقاد این که راست است به خدا یا پیغمبر (صلی الله علیه وآله وسلم) یا ائمه (علیهم السلام) نسبت بدهد ، و بعد بفهمد دروغ بوده ، روزه اش باطل نمی شود.

مسئله ۱۶۰۷ - اگر بداند دروغ بستن به خدا و پیغمبر (صلی الله علیه وآله وسلم) و ائمه (علیهم السلام) روزه را باطل می کند و چیزی را که می داند دروغ است به آنان نسبت دهد و بعد بفهمد آنچه را که گفته راست بوده ، روزه اش باطل است ، و بنا بر احتیاط واجب بقیه روز را امساک کند.

مسئله ۱۶۰۸ - اگر دروغی را که دیگری ساخته عمداً به خدا و پیغمبر (صلی الله علیه وآله وسلم) و ائمه (علیهم السلام) نسبت دهد ، روزه اش باطل می شود ، ولی اگر از قول کسی که آن دروغ را ساخته نقل کند ، روزه اش باطل نمی شود.

مسئله ۱۶۰۹ - اگر از روزه دار بپرسند که آیا پیغمبر (صلی الله علیه وآله وسلم) و یا یکی از ائمه (علیهم السلام) چنین مطلبی فرموده اند ، و او جایی که در جواب باید بگوید: نه ، عمداً بگوید: بلی ، یا جایی که باید بگوید: بلی ، عمداً بگوید: نه ، روزه اش باطل می شود.

مسئله ۱۶۱۰ - اگر از قول خدا یا پیغمبر (صلی الله علیه وآله وسلم) یا یکی از ائمه (علیهم السلام) حرف راستی را بگوید ، بعد بگوید: دروغ گفتم ، یا در شب دروغی را به آنان نسبت دهد و فردای آن روز که روزه می باشد بگوید: آنچه دیشب گفتم راست است ، روزه اش باطل می شود.

۵ - رساندن غبار به حلق

مسئله ۱۶۱۱ - بنا بر احتیاط رساندن غبار به حلق روزه را باطل می کند ، چه غبار چیزی باشد که خوردن آن حلال است مثل آرد ، یا غبار چیزی که خوردن آن حرام است مثل خاک.

مسئله ۱۶۱۲ - اگر به واسطه باد ، غباری پیدا شود و انسان با این که متوجه است مواظبت نکند و به حلق برسد ، بنا بر احتیاط روزه اش باطل می شود.

مسئله ۱۶۱۳ - احتیاط واجب آن است که روزه دار بخار غلیظ و دود سیگار و تنباکو و مانند اینها را هم به حلق نرساند.

مسئله ۱۶۱۴ - اگر مواظبت نکند و غبار یا دود یا بخار غلیظ و مانند اینها داخل حلق شود ، چنانچه یقین یا اطمینان داشته که به حلق نمی رسد ، روزه اش اشکال ندارد ، و اگر گمان می کرده که به حلق نمی رسد ، بنا بر احتیاط مستحب آن روزه را قضا کند.

مسئله ۱۶۱۵ - اگر فراموش کند که روزه است و مواظبت نکند ، یا بی اختیار غبار و مانند آن به حلق او برسد ، روزه اش باطل نمی شود.

۶ - فرو بردن سر در آب

مسئله ۱۶۱۶ - اگر روزه دار عمداً تمام سر را در آب فرو برد ، اگر چه باقی بدن او از آب بیرون باشد ، روزه اش باطل می شود ، ولی اگر تمام بدن را آب بگیرد و مقداری از سر بیرون باشد ، روزه اش باطل نمی شود.

مسئله ۱۶۱۷ - اگر نصف سر را یک دفعه و نصف دیگر آن را دفعه دیگر در آب فرو برد ، روزه اش باطل نمی شود.

مسئله ۱۶۱۸ - اگر شک کند که تمام سر زیر آب رفته یا نه ، روزه اش صحیح است ، ولی اگر به قصد این که تمام سر را زیر آب ببرد در آب فرو رود و شک کند تمام سر زیر آب رفته یا نه ، روزه اش باطل است ، ولی کفاره ندارد.

مسئله ۱۶۱۹ - اگر تمام سر زیر آب برود ولی مقداری از موها بیرون بماند ، روزه اش باطل می شود.

مسئله ۱۶۲۰ - سر فرو بردن در غیر آب از مایعات - مانند شیر و آب مضاف - روزه را باطل نمی کند ، و بنابر احتیاط واجب از فرو بردن سر در گلاب اجتناب کند.

مسئله ۱۶۲۱ - اگر روزه دار بی اختیار در آب بیفتد و تمام سر او را آب بگیرد ، یا فراموش کند که روزه است و سر در آب فرو برد ، روزه او باطل نمی شود.

مسئله ۱۶۲۲ - اگر به خیال این که آب سر او را نمی گیرد ، خود را در آب بیندازد و آب تمام سر او را بگیرد ، روزه اش اشکال ندارد.

مسئله ۱۶۲۳ - اگر فراموش کند که روزه است و سر را در آب فرو برد ، یا دیگری به زور سر او را در آب فرو برد ، چنانچه در زیر آب یادش بیاید که روزه است یا آن کس دست بردارد ، باید فوراً سر را بیرون آورد ، و چنانچه بیرون نیاورد روزه اش باطل می شود.

مسئله ۱۶۲۴ - اگر فراموش کند که روزه است و به نیت غسل سر را در آب فرو برد ، روزه و غسل او هر دو صحیح است.

مسئله ۱۶۲۵ - اگر بداند که روزه است و عمداً برای غسل سر را در آب فرو برد ، چنانچه روزه او روزه ماه رمضان باشد ، روزه و غسل او هر دو باطل است ، و همچنین است حکم روزه قضای ماه رمضانی که برای خودش به جا می آورد بعد از زوال بنابر احتیاط ، ولی اگر روزه مستحب باشد یا روزه واجب دیگری باشد - چه واجب معین باشد ، مانند روزه ای که نذر کرده باشد در روز معین بگیرد ، و یا غیر معین باشد مانند روزه کفاره - غسل او صحیح است و روزه اش باطل می شود.

مسئله ۱۶۲۶ - اگر برای آن که کسی را از غرق شدن نجات دهد ، سر در آب فرو برد ، اگر چه نجات دادن او واجب باشد ، روزه اش باطل می شود.

۷ - باقی ماندن بر جنابت و حیض و نفاس تا اذان صبح

مسئله ۱۶۲۷ - اگر جنب عمداً در ماه رمضان تا اذان صبح غسل نکند ، یا اگر وظیفه او تیمم است عمداً تیمم ننماید ، روزه اش باطل است ، و حکم قضای ماه رمضان خواهد آمد.

مسئله ۱۶۲۸ - اگر در روزه غیر ماه رمضان و قضای آن از روزه های مستحبی و روزه های واجبی که وقت آن معین است ، جنب عمداً تا اذان صبح غسل نکند ، روزه اش صحیح است ، و احتیاط مستحب در روزه واجب آن است که عمداً بر جنابت باقی نماند.

مسئله ۱۶۲۹ - کسی که در شب ماه رمضان جنب است ، چنانچه عمداً غسل نکند تا وقت تنگ شود ، بنا بر احتیاط واجب تیمم کند و روزه بگیرد و قضای آن را هم به جا آورد.

مسئله ۱۶۳۰ - اگر جنب در ماه رمضان غسل را فراموش کند و بعد از یک روز یادش بیاید ، باید روزه آن روز را قضا نماید ، و اگر بعد از چند روز یادش بیاید ، باید روزه هر چند روزی را که یقین دارد جنب بوده قضا نماید ، مثلاً اگر نمی داند سه روز جنب بوده یا چهار روز ، باید روزه سه روز را قضا کند.

مسئله ۱۶۳۱ - کسی که در شب ماه رمضان برای هیچ کدام از غسل و تیمم وقت ندارد ، اگر خود را جنب کند روزه اش باطل است ، و قضا و کفاره بر او واجب می شود ، ولی کسی که وظیفه اش غسل است ، اگر برای تیمم وقت دارد ، چنانچه خود را جنب کند بنا بر احتیاط واجب تیمم کند و روزه بگیرد و قضای آن را هم به جا آورد.

مسئله ۱۶۳۲ - اگر برای آن که بفهمد وقت دارد یا نه ، جستجو نماید و گمان کند که به اندازه غسل وقت دارد ، و خود را جنب کند و بعد بفهمد وقت تنگ بوده و تیمم کند ، روزه اش صحیح است ، و اگر بدون جستجو گمان کند که وقت دارد و خود را جنب نماید و بعد بفهمد وقت تنگ بوده و با تیمم روزه بگیرد ، بنا بر احتیاط واجب روزه آن روز را قضا نماید.

مسئله ۱۶۳۳ - کسی که در شب ماه رمضان جنب است و می داند که اگر بخوابد تا صبح بیدار نمی شود ، نباید غسل نکرده بخوابد ، و چنانچه پیش از غسل بخوابد و تا صبح بیدار نشود ، روزه اش باطل است ، و قضا و کفاره بر او واجب می شود.

مسئله ۱۶۳۴ - هرگاه جنب در شب ماه رمضان بیدار شود ، در صورتی که اطمینان به بیداری برای غسل قبل از اذان صبح نداشته باشد ، احتیاط مستحب آن است که پیش از غسل نخوابد.

مسئله ۱۶۳۵ - کسی که در شب ماه رمضان جنب است و یقین یا اطمینان دارد که اگر بخوابد پیش از اذان صبح بیدار می شود ، چنانچه تصمیم داشته باشد که بعد از بیدار شدن غسل کند و با این تصمیم بخوابد و تا اذان خواب بماند ، روزه اش صحیح است.

مسئله ۱۶۳۶ - کسی که در شب ماه رمضان جنب است و می داند یا احتمال می دهد که اگر بخوابد پیش از اذان صبح بیدار می شود ، چنانچه غفلت داشته باشد که بعد از بیدار شدن باید غسل کند ، در صورتی که بخوابد و تا اذان صبح خواب بماند ، بنا بر احتیاط باید قضای آن روز را به جا آورد.

مسئله ۱۶۳۷ - کسی که در شب ماه رمضان جنب است و یقین دارد یا احتمال می دهد که اگر بخوابد پیش از اذان صبح بیدار می شود ، چنانچه نخواهد بعد از بیدار شدن غسل کند یا تردید داشته باشد که غسل کند یا نه ، در صورتی که بخوابد و بیدار نشود ، روزه اش باطل و قضا و کفاره بر او واجب است.

مسئله ۱۶۳۸ - اگر جنب در شب ماه رمضان بخوابد و بیدار شود و بداند یا احتمال دهد که اگر دوباره بخوابد پیش از اذان صبح بیدار می شود و تصمیم هم داشته باشد که بعد از بیدار شدن غسل کند ، چنانچه دوباره بخوابد و تا اذان بیدار نشود ، باید روزه آن روز را قضا کند ، و اگر از خواب دوم بیدار شود و برای مرتبه سوم بخوابد و تا اذان صبح بیدار نشود ، باید روزه آن روز را قضا کند ، و احتیاط مستحب آن است که کفاره هم بدهد.

مسئله ۱۶۳۹ - مراد از خواب اول - در صورتی که انسان در خواب محتلم شود - خوابی است که بعد از بیدار شدن بخوابد ، و اما خوابی که در آن محتلم شده خواب اول حساب نمی شود.

مسئله ۱۶۴۰ - اگر روزه دار در روز محتلم شود ، واجب نیست فوراً غسل کند.

مسئله ۱۶۴۱ - هرگاه در ماه رمضان بعد از اذان صبح بیدار شود و ببیند محتلم شده ، اگر چه بداند پیش از اذان محتلم شده ، روزه او صحیح است.

مسئله ۱۶۴۲ - کسی که می خواهد قضای روزه ماه رمضان را بگیرد ، هرگاه تا اذان صبح جنب بماند ، اگر چه از روی عمد نباشد ، روزه او باطل است.

مسئله ۱۶۴۳ - کسی که می خواهد قضای روزه ماه رمضان را بگیرد ، اگر بعد از اذان صبح بیدار شود و ببیند محتلم شده و بداند پیش از اذان محتلم شده است ، روزه او بنا بر احتیاط باطل است ، ولی چنانچه وقت قضای روزه تا آمدن ماه رمضان دیگر تنگ است ، مثلاً پنج روز روزه قضای ماه رمضان دارد ، و پنج روز هم به ماه رمضان مانده است ، بنا بر احتیاط واجب آن روز را روزه بگیرد و بعد از ماه رمضان هم روز دیگری را روزه بگیرد.

مسئله ۱۶۴۴ - اگر در روزه واجبی غیر قضای روزه ماه رمضان ، از روزه هایی که مثل روزه کفارہ وقت معینی ندارد ، عمداً تا اذان صبح جنب بماند ، روزه اش صحیح است ، و احتیاط مستحبّ آن است که غیر از آن روز ، روز دیگری را روزه بگیرد.

مسئله ۱۶۴۵ - اگر زن پیش از اذان صبح در ماه رمضان از حیض یا نفاس پاک شود و عمداً غسل نکند ، یا اگر وظیفه او تیمّم است عمداً تیمّم نکند ، روزه اش باطل است ، و در غیر روزه ماه رمضان باطل نیست ، اگر چه احتیاط مستحبّ غسل کردن است.

مسئله ۱۶۴۶ - اگر زن پیش از اذان صبح در ماه رمضان از حیض یا نفاس پاک شود و برای غسل وقت نداشته باشد ، باید تیمّم نماید ، و بنابر احتیاط واجب تا اذان صبح بیدار بماند ، و همچنین است حکم جنب در صورتی که وظیفه اش تیمّم باشد.

مسئله ۱۶۴۷ - اگر زن نزدیک اذان صبح در ماه رمضان از حیض یا نفاس پاک شود و برای هیچکدام از غسل و تیمّم وقت نداشته باشد ، روزه اش صحیح است.

مسئله ۱۶۴۸ - اگر زن بعد از اذان صبح از خون حیض یا نفاس پاک شود ، یا در بین روز خون حیض یا نفاس ببیند اگر چه نزدیک مغرب باشد ، روزه او باطل است.

مسئله ۱۶۴۹ - اگر زن غسل حیض یا نفاس را فراموش کند و بعد از یک روز یا چند روز یادش بیاید ، روزه هایی که گرفته صحیح است ، و احتیاط مستحبّ آن است که قضای آنها را بگیرد.

مسئله ۱۶۵۰ - اگر زن پیش از اذان صبح در ماه رمضان از حیض یا نفاس پاک شود و در غسل کردن کوتاهی کند و تا اذان غسل نکند ، روزه اش باطل است ، ولی چنانچه کوتاهی نکند - مثلاً منتظر باشد که حمام زنانه شود - اگر چه سه مرتبه بخوابد و تا اذان غسل نکند ، در صورتی که تیمّم کند روزه او صحیح است ، و اگر از تیمّم هم متمکن نباشد ، روزه او بدون تیمّم هم صحیح است.

مسئله ۱۶۵۱ - اگر زنی که در حال استحاضه کثیره است غسلهای خود را به تفصیلی که در احکام استحاضه گذشت به جا آورد ، روزه او صحیح است ، و در استحاضه متوسطه اگر چه غسل نکند ، روزه اش صحیح است.

مسئله ۱۶۵۲ - کسی که مسّ میت کرده - یعنی جایی از بدن خود را به بدن میت رسانده - می تواند بدون غسل مسّ میت روزه بگیرد ، و اگر در حال روزه هم میت را مس نماید ، روزه او باطل نمی شود.

مسئله ۱۶۵۳ - اماله کردن با چیزی روان اگر چه از روی ناچاری و برای معالجه باشد ، روزه را باطل می کند.

۹ - قی کردن

مسئله ۱۶۵۴ - هرگاه روزه دار عمداً قی کند - اگر چه به واسطه مرض و مانند آن ناچار باشد - روزه اش باطل می شود ، ولی اگر سهواً یا بی اختیار قی کند اشکال ندارد.

مسئله ۱۶۵۵ - اگر در شب چیزی بخورد که می داند به واسطه خوردن آن ، در روز بی اختیار قی می کند ، روزه اش باطل نمی شود ، و احتیاط مستحب آن است که روزه آن روز را قضا نماید.

مسئله ۱۶۵۶ - اگر روزه دار بتواند از قی کردن خودداری کند ، چنانچه برای او ضرر و مشقت نداشته باشد ، باید خودداری نماید.

مسئله ۱۶۵۷ - اگر مثلاً مگس در گلوی روزه دار برود ، چنانچه ممکن باشد بدون قی کردن آن را بیرون بیاورد ، باید بیرون آورد ، و روزه او صحیح است ، ولی اگر ممکن نباشد ، چنانچه طوری باشد که به فرو دادنش خوردن صدق می کند ، باید بیرون آورد هر چند به واسطه قی کردن باشد و روزه اش باطل است ، و اگر خوردن صدق نمی کند ، باید بیرون بیاورد و روزه اش صحیح است.

مسئله ۱۶۵۸ - اگر سهواً چیزی را فرو ببرد و از حلق گذشته باشد و پیش از رسیدن به معده یادش بیاید که روزه است ، بیرون آوردن آن لازم نیست و روزه او صحیح است.

مسئله ۱۶۵۹ - اگر یقین داشته باشد که به واسطه آروغ زدن ، چیزی از گلو بیرون می آید ، بنابر احتیاط واجب نباید عمداً آروغ بزند ، ولی اگر یقین نداشته باشد اشکال ندارد.

مسئله ۱۶۶۰ - اگر آروغ بزند و چیزی در دهانش بیاید ، باید آن را بیرون بریزد ، و اگر بی اختیار فرو رود ، روزه اش صحیح است.

احکام چیزهایی که روزه را باطل می کند

مسئله ۱۶۶۱ - اگر انسان عمداً و از روی اختیار کاری که روزه را باطل می کند انجام دهد ، روزه او باطل می شود ، و چنانچه از روی عمد نباشد اشکال ندارد ، ولی جنب اگر بخوابد و به تفصیلی که در مسئله «۱۶۳۶» گذشت تا اذان صبح غسل نکند ، روزه او باطل است.

مسئله ۱۶۶۲ - اگر روزه دار سهواً یکی از کارهایی که روزه را باطل می کند انجام دهد و به خیال این که روزه اش باطل شده عمداً دوباره یکی از آنها را به جا آورد ، روزه او باطل می شود.

مسئله ۱۶۶۳ - اگر چیزی به زور در گلوی روزه دار بریزند ، روزه او باطل نمی شود ، ولی اگر اکراهش کنند که روزه خود را باطل کند - مثلاً به او بگویند اگر غذا نخوری ضرر مالی یا جانی به تو می زنیم - و خودش برای جلوگیری از ضرر چیزی بخورد ، روزه او باطل می شود.

مسئله ۱۶۶۴ - روزه دار نباید جایی برود که می داند یا اطمینان دارد چیزی در گلویش می ریزند یا اکراهش می کنند که خودش روزه خود را باطل کند ، و اگر برود و چیزی در گلویش بریزند یا از روی ناچاری خودش کاری که روزه را باطل می کند انجام دهد ، روزه او باطل می شود ، بلکه اگر قصد رفتن کند اگر چه نرود ، روزه اش باطل است.

آنچه برای روزه دار مکروه است

مسئله ۱۶۶۵ - چند چیز برای روزه دار مکروه است و از آن جمله است:

- ۱ - دوا ریختن به چشم و سرمه کشیدن ، در صورتی که مزه یا بوی آن به حلق برسد.
- ۲ - انجام دادن هر کاری - مانند خون گرفتن و حمام رفتن - که باعث ضعف می شود.
- ۳ - انفیه کشیدن اگر نداند که به حلق می رسد ، و اگر بداند به حلق می رسد جایز نیست.
- ۴ - بو کردن گیاهان معطر.
- ۵ - نشستن زن در آب.
- ۶ - استعمال شیاف.
- ۷ - تر کردن لباسی که در بدن است.
- ۸ - کشیدن دندان و هر کاری که به واسطه آن از دهان خون بیاید.

۱۰ - بی جهت آب یا چیزی روان در دهان کردن ، و نیز مکروه است انسان بدون قصد بیرون آمدن منی زن خود را ببوسد ، یا کاری کند که شهوت خود را به حرکت آورد ، و اگر به قصد بیرون آمدن منی باشد روزه او باطل می شود.

جایی که قضا و کفاره واجب است

مسئله ۱۶۶۶ - اگر در روزه ماه رمضان در شب جنب شود و به تفصیلی که در مسئله «۱۶۳۶» گذشت بیدار شود و دوباره بخوابد و تا اذان صبح بیدار نشود ، فقط باید قضای آن روزه را بگیرد ، ولی اگر کار دیگری که روزه را باطل می کند عمداً انجام دهد ، در صورتی که می دانسته آن کار روزه را باطل می کند ، قضا و کفاره بر او واجب می شود ، و همچنین در صورتی که می دانسته آن کار حرام است ، اگر چه نمی دانسته که روزه را باطل می کند ، مانند به دروغ نسبت دادن به خدا و پیغمبر (صلی الله علیه وآله وسلم) و ائمه معصومین (علیهم السلام).

مسئله ۱۶۶۷ - اگر به واسطه ندانستن مسئله کاری که روزه را باطل می کند ، و به اعتقاد این که باطل نمی کند انجام دهد کفاره بر او نیست.

کفاره روزه

مسئله ۱۶۶۸ - کفاره افطار روزه ماه رمضان این است که یک بنده آزاد کند ، یا به دستوری که در مسئله بعد می آید دو ماه روزه بگیرد ، یا شصت فقیر را سیر کند ، یا به هر کدام یک مُد - که تقریباً ده سیر است - طعام ، یعنی گندم یا آرد یا نان یا خرما و مانند اینها بدهد ، و چنانچه اینها برایش ممکن نباشد بنا بر احتیاط واجب بین تصدق به هر اندازه که می تواند و استغفار جمع نماید ، و اگر امکان تصدق نبود استغفار کند ، اگر چه یک مرتبه بگوید «أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ» و احتیاط واجب آن است که هر وقت بتواند کفاره را بدهد.

مسئله ۱۶۶۹ - کسی که می خواهد دو ماه کفاره روزه ماه رمضان را بگیرد ، باید یک ماه تمام و یک روز آن را از ماه دیگر پی در پی بگیرد ، و اگر بقیه آن پی در پی نباشد اشکال ندارد.

مسئله ۱۶۷۰ - کسی که می خواهد دو ماه کفاره روزه ماه رمضان را بگیرد ، نباید موقعی شروع کند که می داند در بین یک ماه و یک روز ، روزی است که مانند عید قربان روزه آن حرام است.

مسئله ۱۶۷۱ - کسی که باید پی در پی روزه بگیرد ، اگر در بین آن بدون عذر یک روز روزه نگیرد یا وقتی شروع کند که بداند در بین آن به روزی می رسد که روزه آن واجب است ، مثلاً به روزی می رسد که نذر کرده آن روز را روزه بگیرد ، باید روزه ها را از سر بگیرد.

مسئله ۱۶۷۲ - اگر در بین روزهایی که باید پی در پی روزه بگیرد، عذری غیر اختیاری مثل حیض یا نفاس یا مرضی برای او پیش آید، بعد از بر طرف شدن عذر واجب نیست روزه ها را از سر بگیرد، بلکه بقیه را بعد از بر طرف شدن عذر به جا آورد.

مسئله ۱۶۷۳ - اگر به چیز حرامی روزه خود را باطل کند - چه آن چیز اصلاً حرام باشد مثل شراب و زنا، یا به جهتی حرام شده باشد مثل نزدیکی کردن با عیال خود در حال حیض - بنابر احتیاط کفاره جمع بر او واجب می شود، یعنی باید یک بنده آزاد کند و دو ماه روزه بگیرد و شصت فقیر را سیر کند، یا به هر کدام آنها یک مُد طعام بدهد، و چنانچه هر سه برایش ممکن نباشد، هر کدام آنها که ممکن باشد واجب است انجام دهد، و بنابر احتیاط واجب استغفار هم بنماید.

مسئله ۱۶۷۴ - اگر روزه دار دروغی را به خدا و پیغمبر (صلی الله علیه وآله وسلم) و ائمه معصومین (علیهم السلام) عمداً نسبت دهد، بنابر احتیاط کفاره جمع - که تفصیل آن در مسئله پیش گذشت - بر او واجب می شود.

مسئله ۱۶۷۵ - اگر روزه دار در یک روز ماه رمضان چند مرتبه جماع یا استمناء کند، بنابر احتیاط برای هر دفعه یک کفاره بر او واجب است، و اگر جماع یا استمناء او حرام باشد، بنابر احتیاط برای هر دفعه یک کفاره جمع بر او واجب می شود.

مسئله ۱۶۷۶ - اگر روزه دار در یک روز ماه رمضان چند مرتبه غیر جماع و استمناء کار دیگری که روزه را باطل می کند انجام دهد، برای همه آنها یک کفاره کفایت.

مسئله ۱۶۷۷ - اگر روزه دار غیر از جماع و استمناء کار دیگری که روزه را باطل می کند انجام دهد و بعد با حلال خود جماع یا استمناء نماید، برای آن کار یک کفاره و برای جماع یا استمناء بنابر احتیاط کفاره دیگری واجب می شود.

مسئله ۱۶۷۸ - اگر روزه دار غیر از جماع و استمناء کار دیگری که حلال است و روزه را باطل می کند انجام دهد - مثلاً آب بیاشامد - و بعد کار دیگری که حرام است و روزه را باطل می کند - غیر از جماع و استمناء - انجام دهد، مثلاً غذای حرامی بخورد، یک کفاره کفایت.

مسئله ۱۶۷۹ - اگر روزه دار آروغ بزند و چیزی از غذا در دهانش بیاید، چنانچه عمداً آن را فرو ببرد، روزه اش باطل و بنابر احتیاط واجب کفاره هم بدهد، و همچنین است اگر آنچه در دهانش بیاید از صورت غذا بودن خارج شده باشد، اگر چه در این صورت احتیاط مستحب این است که کفاره جمع بدهد، و اگر به آروغ زدن چیزی که خوردنش حرام است -

مثل خون - به دهان او بیاید و عمداً فرو ببرد ، روزه اش باطل و باید قضای آن روز را بگیرد ، و بنابر احتیاط واجب کفاره جمع بدهد.

مسئله ۱۶۸۰ - اگر نذر کند که روز معینی را روزه بگیرد ، چنانچه در آن روز عمداً روزه خود را باطل کند ، باید کفاره بدهد ، و کفاره مخالفت نذر کفاره مخالفت قسم است که در مسئله «۲۷۳۴» خواهد آمد.

مسئله ۱۶۸۱ - اگر روزه دار به گفته کسی که می گوید مغرب شده و قول او شرعاً معتبر نیست ، افطار کند و بعد بفهمد مغرب نبوده است ، یا شک کند که مغرب بوده است یا نه ، قضا و کفاره بر او واجب می شود.

مسئله ۱۶۸۲ - کسی که عمداً روزه خود را باطل کرده ، اگر بعد از ظهر مسافرت کند ، یا پیش از ظهر برای فرار از کفاره سفر نماید ، کفاره از او ساقط نمی شود ، و همچنین است - بنابر اقوی - اگر مسافرت برای او قبل از ظهر پیش آمد کند.

مسئله ۱۶۸۳ - اگر عمداً روزه خود را باطل کند و بعد عذری مانند حیض یا نفاس یا مرض برای او پیدا شود ، بنابر احتیاط کفاره بر او واجب است.

مسئله ۱۶۸۴ - اگر یقین یا اطمینان کند و یا بینه قائم شود که روز اول ماه رمضان است و عمداً روزه خود را باطل کند ، و بعد معلوم شود که آخر شعبان بوده ، کفاره بر او واجب نیست.

مسئله ۱۶۸۵ - اگر انسان شک کند که آخر ماه رمضان است یا اول شوال و عمداً روزه خود را باطل کند ، بعد معلوم شود که اول شوال بوده کفاره بر او واجب نیست.

مسئله ۱۶۸۶ - اگر روزه دار در ماه رمضان با زن روزه دار خود جماع کند ، چنانچه زن را بر جماع اکراه کرده باشد ، کفاره روزه خودش و بنابر احتیاط کفاره روزه زن را باید بدهد ، و اگر زن به جماع راضی بوده بر هر کدام یک کفاره واجب می شود.

مسئله ۱۶۸۷ - اگر زنی شوهر روزه دار خود را بر جماع اکراه نماید ، واجب نیست کفاره روزه شوهر را بدهد.

مسئله ۱۶۸۸ - اگر روزه دار در ماه رمضان زن خود را بر جماع اکراه کند و در بین جماع ، زن راضی شود ، بنابر احتیاط واجب مرد دو کفاره و زن یک کفاره بدهد.

مسئله ۱۶۸۹ - اگر روزه دار در ماه رمضان با زن روزه دار خود که خواب است جماع نماید ، یک کفاره بر او واجب می شود ، و روزه زن صحیح است و کفاره هم بر او واجب نیست.

مسأله ۱۶۹۰ - اگر مرد زن خود را یا زن شوهر خود را اکراه کند که غیر از جماع کار دیگری که روزه را باطل می کند انجام دهد ، بر هیچ یک از آنها کفاره واجب نیست.

مسأله ۱۶۹۱ - کسی که به واسطه مسافرت یا مرض روزه نمی گیرد ، نمی تواند زن روزه دار خود را بر جماع اکراه نماید ، ولی اگر او را اکراه کرد ، کفاره بر مرد واجب نیست.

مسأله ۱۶۹۲ - انسان نباید در به جا آوردن کفاره کوتاهی کند ، ولی لازم نیست فوراً آن را انجام دهد.

مسأله ۱۶۹۳ - اگر کفاره بر انسان واجب شود و چند سال بگذرد و انجام ندهد ، چیزی بر آن اضافه نمی شود.

مسأله ۱۶۹۴ - کسی که باید برای کفاره یک روز ، شصت فقیر را طعام بدهد ، نمی تواند یک نفر از آنها را دو مرتبه یا بیشتر سیر کند ، یا به هر کدام از آنها بیشتر از یک مُد طعام بدهد و زیادی را از کفاره حساب کند ، ولی می تواند فقیر را با عیال او - اگر چه صغیر باشند و در صورتی که از جهت سن به حدّی باشند که در مورد آنها اطعام عرفاً صدق کند - سیر نماید ، یا به ولیّ صغیر برای آن صغیر یک مُد بدهد.

مسأله ۱۶۹۵ - کسی که قضای روزه ماه رمضان را گرفته ، اگر بعد از ظهر عمداً کاری که روزه را باطل می کند انجام دهد ، باید به ده فقیر هر کدام یک مُد طعام بدهد ، و اگر نمی تواند باید سه روز روزه بگیرد ، و احوط آن است که پی در پی باشد.

جاهایی که فقط قضای روزه واجب است

مسأله ۱۶۹۶ - در چند صورت فقط قضای روزه بر انسان واجب است و کفاره واجب نیست:

(اوّل) آن که در شب ماه رمضان جنب باشد و به تفصیلی که در مسأله «۱۶۳۸» گذشت تا اذان صبح از خواب دوم و سوم بیدار نشود.

(دوم) آن که عملی که روزه را باطل می کند انجام ندهد ، ولی نیت روزه نکند ، یا ریا کند ، یا قصد کند که روزه نباشد ، یا قصد کند کاری که روزه را باطل می کند انجام دهد.

(سوم) آن که در ماه رمضان غسل جنابت را فراموش کند و با حال جنابت یک روز یا چند روز روزه بگیرد.

(چهارم) آن که در ماه رمضان بدون این که خودش تحقیق کند صبح شده یا نه ، کاری که روزه را باطل می کند انجام دهد ، و بعد معلوم شود صبح بوده ، و نیز اگر بعد از تحقیق گمان داشته باشد که صبح شده ، یا شک کند که صبح شده یا نه ، و کاری که روزه را باطل می کند انجام دهد ، و بعد معلوم شود صبح بوده ، قضای آن روزه بر او واجب است.

(پنجم) آن که کسی بگوید صبح نشده و انسان به گفته او کاری که روزه را باطل می کند انجام دهد ، و بعد معلوم شود صبح بوده است.

(ششم) آن که کسی بگوید صبح شده و انسان به گفته او یقین نکند یا خیال کند شوخی می کند و کاری که روزه را باطل می کند انجام دهد ، و بعد معلوم شود صبح بوده است.

(هفتم) آن که کور و مانند او به گفته کسی دیگر افطار کند ، و بعد معلوم شود مغرب نبوده است.

(هشتم) آن که در هوای صاف به واسطه تاریکی یقین کند که مغرب شده و افطار کند ، و بعد معلوم شود مغرب نبوده است ، ولی اگر در هوای ابری به گمان این که مغرب شده افطار کند ، و بعد معلوم شود مغرب نبوده قضا لازم نیست.

(نهم) آن که برای خنک شدن یا بی جهت مضمضه کند - یعنی آب در دهان بگرداند - و بی اختیار فرو رود ، ولی اگر فراموش کند که روزه است و آب را فرو دهد ، یا برای وضوی نماز واجب مضمضه کند و بی اختیار فرو رود ، قضا بر او واجب نیست.

(دهم) آن که کسی از جهت اکراه یا اضطرار یا تقيه افطار کند.

مسئله ۱۶۹۷ - اگر غیر آب چیز دیگری را در دهان ببرد و بی اختیار فرو رود ، یا آب داخل بینی کند و بی اختیار فرو رود ، قضا بر او واجب نیست.

مسئله ۱۶۹۸ - استنشاق و مضمضه زیاد برای روزه دار مکروه است ، و اگر بعد از مضمضه بخواهد آب دهان را فرو برد ، بهتر آن است که سه مرتبه آب دهان را بیرون بریزد.

مسئله ۱۶۹۹ - اگر انسان بداند که به واسطه مضمضه یا استنشاق بی اختیار یا از روی فراموشی آب وارد گلویش می شود ، نباید مضمضه یا استنشاق کند.

مسئله ۱۷۰۰ - اگر در ماه رمضان بعد از تحقیق یقین کند که صبح نشده ، و کاری که روزه را باطل می کند انجام دهد ، و بعد معلوم شود صبح بوده ، قضا لازم نیست.

مسئله ۱۷۰۱ - اگر انسان شک کند که مغرب شده یا نه ، نمی تواند افطار کند ، ولی اگر شک کند که صبح شده یا نه ، پیش از تحقیق هم می تواند کاری که روزه را باطل می کند انجام دهد.

احکام روزه قضا

مسئله ۱۷۰۲ - اگر دیوانه عاقل شود ، واجب نیست روزه های وقتی را که دیوانه بوده قضا نماید.

مسئله ۱۷۰۳ - اگر کافر مسلمان شود ، واجب نیست روزه های وقتی را که کافر بوده قضا نماید ، ولی اگر مسلمانی کافر شود ، روزه هایی را که در زمان کفر از او فوت شده باید قضا نماید ، و اگر مسلمان شود به اسلام از او ساقط نمی شود.

مسئله ۱۷۰۴ - روزه ای که از انسان به واسطه مستی فوت شده باید قضا نماید ، اگر چه چیزی را که به واسطه آن مست شده برای معالجه خورده باشد.

مسئله ۱۷۰۵ - اگر برای عذری چند روز روزه نگیرد ، و بعد شک کند که چه وقت عذر او بر طرف شده ، بنا بر احتیاط واجب مقدار بیشتری را که احتمال می دهد روزه نگرفته قضا نماید ، مثلا کسی که پیش از ماه رمضان مسافرت کرده و نمی داند پنجم ماه از سفر برگشته یا ششم ، بنا بر احتیاط واجب شش روز روزه بگیرد ، ولی کسی که نمی داند چه وقت عذر برایش پیدا شده ، می تواند مقدار کمتر را قضا نماید ، مثلا اگر در آخر ماه رمضان مسافرت کرده و بعد از ماه رمضان برگشته و نمی داند که بیست و پنجم ماه رمضان مسافرت کرده یا بیست و ششم ، می تواند مقدار کمتر یعنی پنج روز را قضا کند ، اگر چه احتیاط مستحبّ این است که مقدار بیشتر را قضا نماید.

مسئله ۱۷۰۶ - اگر از چند ماه رمضان روزه قضا داشته باشد ، قضای هر کدام را که اول بگیرد مانعی ندارد ، ولی اگر وقت قضای ماه رمضان آخر تنگ باشد ، مثلا پنج روز از ماه رمضان آخر قضا داشته باشد و پنج روز هم به ماه رمضان مانده باشد ، بنا بر احتیاط واجب اول قضای ماه رمضان آخر را بگیرد.

مسئله ۱۷۰۷ - اگر قضای روزه چند ماه رمضان بر او واجب باشد ، واجب نیست معین کند روزه ای را که می گیرد قضای کدام ماه رمضان است ، مگر اینکه بین آن دو در اثر اختلاف باشد.

مسئله ۱۷۰۸ - در قضای روزه ماه رمضان می تواند پیش از ظهر روزه خود را باطل نماید ، ولی اگر وقت قضا تنگ باشد - بنا بر احتیاط واجب - نمی تواند باطل نماید.

مسئله ۱۷۰۹ - اگر قضای روزه میتی را گرفته باشد ، احتیاط مستحبّ این است که بعد از ظهر روزه را باطل نکند.

مسئله ۱۷۱۰ - اگر به واسطه مرض یا حیض یا نفاس روزه ماه رمضان را نگیرد ، و پیش از تمام شدن ماه رمضان یا بعد از تمام شدن ماه و قبل از تمکّن از قضا بمیرد ، روزه هایی را که نگرفته قضا ندارد.

مسئله ۱۷۱۱ - اگر به واسطه مرضی روزه ماه رمضان را نگیرد ، و مرض او تا ماه رمضان سال بعد طول بکشد ، قضای روزه هایی را که نگرفته بر او واجب نیست ، و باید برای هر روز یک مُد طعام به فقیر بدهد ، ولی اگر به واسطه عذر دیگری

- مثلاً برای مسافرت - روزه نگرفته باشد ، و عذر او تا ماه رمضان بعد باقی بماند ، روزه هایی را که نگرفته باید قضا کند ، و احتیاط واجب این است که برای هر روز یک مُد طعام هم به فقیر بدهد.

مسأله ۱۷۱۲ - اگر به واسطه مرضی روزه ماه رمضان را نگیرد ، و بعد از ماه رمضان مرض او بر طرف شود ، ولی عذر دیگری پیدا کند که نتواند تا ماه رمضان بعد قضای روزه را بگیرد ، باید روزه هایی را که نگرفته قضا نماید ، و نیز اگر در ماه رمضان غیر از مرض عذر دیگری داشته باشد ، و بعد از ماه رمضان آن عذر بر طرف شود و تا ماه رمضان سال بعد به واسطه مرض نتواند روزه بگیرد ، روزه هایی را که نگرفته باید قضا کند ، و در هر دو صورت احتیاط واجب این است که برای هر روز نیز یک مُد طعام به فقیر بدهد.

مسأله ۱۷۱۳ - اگر در ماه رمضان به واسطه عذری روزه نگیرد ، و بعد از ماه رمضان عذر او بر طرف شود ، و تا ماه رمضان آینده عمداً قضای روزه را نگیرد ، باید روزه را قضا کند ، و برای هر روز یک مُد طعام به فقیر بدهد.

مسأله ۱۷۱۴ - اگر در قضای روزه کوتاهی کند تا وقت تنگ شود ، و در تنگی وقت عذر پیدا کند ، باید قضا را بگیرد و برای هر روز یک مُد طعام به فقیر بدهد ، و همچنین اگر موقعی که عذر دارد تصمیم داشته باشد که بعد از بر طرف شدن عذر ، روزه های خود را قضا کند ، ولی پیش از آن که قضا نماید در تنگی وقت عذر پیدا کند ، باید روزه ها را قضا کند ، و برای هر روز هم - بنا بر احتیاط واجب - یک مُد طعام بدهد.

مسأله ۱۷۱۵ - اگر مرض انسان چند سال طول بکشد ، بعد از آن که خوب شد ، باید قضای ماه رمضان آخر را بگیرد ، و برای هر روز از سالهای پیش یک مُد طعام به فقیر بدهد.

مسأله ۱۷۱۶ - کسی که باید برای هر روز یک مُد طعام به فقیر بدهد ، می تواند کفّاره چند روز را به یک فقیر بدهد.

مسأله ۱۷۱۷ - اگر قضای روزه ماه رمضان را چند سال تأخیر بیندازد باید قضا را بگیرد و از جهت تأخیر در سال اول برای هر روز یک مُد طعام به فقیر بدهد ، و اما از جهت تأخیر سال بعدی چیزی بر او واجب نیست.

مسأله ۱۷۱۸ - اگر روزه ماه رمضان را عمداً نگیرد ، باید قضای آن را به جا آورد و برای هر روز یک بنده آزاد کند ، یا شصت فقیر را طعام بدهد ، یا دو ماه روزه بگیرد ، و چنانچه تا ماه رمضان آینده قضای آن روزه را به جا نیاورد ، باید برای هر روز یک مُد طعام به فقیر بدهد.

مسأله ۱۷۱۹ - اگر روزه ماه رمضان را عمداً نگیرد ، و در روز مکرر جماع یا استمناء کند ، بنا بر احتیاط واجب کفاره هم مکرر می شود ، ولی اگر چند مرتبه کار دیگری از مفطرات روزه را انجام دهد - مثلاً چند مرتبه غذا بخورد - یک کفاره کافیهست.

مسأله ۱۷۲۰ - بعد از مرگ پدر ، پسر بزرگتر باید قضای روزه او را به تفصیلی که در مسأله «۱۳۹۸» گذشت به جا آورد.

مسأله ۱۷۲۱ - اگر پدر غیر از روزه ماه رمضان ، روزه واجب دیگری را مانند روزه نذر نگرفته باشد ، واجب است که پسر بزرگتر قضا نماید ، ولی اگر برای روزه اجیر شده و نگرفته باشد قضای آن بر پسر بزرگ لازم نیست.

احکام روزه مسافر

مسأله ۱۷۲۲ - مسافری که باید نمازهای چهار رکعتی را در سفر دو رکعت بخواند ، نباید روزه بگیرد ، و مسافری که نمازش را تمام می خواند - مثل کسی که شغلش مسافرت یا سفر او سفر معصیت است - باید در سفر روزه بگیرد.

مسأله ۱۷۲۳ - مسافرت در ماه رمضان اشکال ندارد ، ولی مکروه است ، هر چند برای فرار از روزه نباشد ، مگر این که سفر به جهت ضرورتی باشد ، و یا - به مقتضای بعضی از روایات - برای حج یا عمره باشد.

مسأله ۱۷۲۴ - اگر غیر روزه ماه رمضان روزه معین دیگری بر انسان واجب باشد ، اگر آن وجوب از جهت حق الناس باشد - مثل این که اجیر شده باشد که روز معینی را روزه بگیرد - نمی تواند در آن روز مسافرت کند ، و همچنین است - بنا بر احتیاط واجب - روزه واجب معین به غیر نذر ، مانند روز سوم اعتکاف ، و اما در صورتی که به سبب نذر معین شده باشد ، اقوی این است که می تواند سفر کند ، و روز دیگری را به جای آن روز روزه بگیرد.

مسأله ۱۷۲۵ - اگر نذر کند روزه بگیرد و روز آن را معین نکند ، نمی تواند آن را در سفر به جا آورد ، ولی چنانچه نذر کند که روز معینی را در سفر روزه بگیرد ، باید آن را در سفر به جا آورد ، و نیز اگر نذر کند روز معینی را چه مسافر باشد یا نباشد روزه بگیرد ، باید آن روز را اگر چه مسافر باشد روزه بگیرد.

مسأله ۱۷۲۶ - مسافر می تواند برای خواستن حاجت ، سه روز در مدینه طیبه روزه مستحبی بگیرد ، و احتیاط واجب این است که آن سه روز ، روزهای چهارشنبه و پنجشنبه و جمعه باشد.

مسأله ۱۷۲۷ - کسی که نمی داند روزه مسافر باطل است ، اگر در سفر روزه بگیرد و در بین روز مسأله را بفهمد ، روزه اش باطل می شود ، و اگر تا مغرب نفهمد روزه اش صحیح است.

مسئله ۱۷۲۸ - اگر فراموش کند که مسافر است ، یا فراموش کند که روزه مسافر باطل می باشد و در سفر روزه بگیرد ، روزه او باطل است.

مسئله ۱۷۲۹ - اگر روزه دار بعد از ظهر مسافرت نماید ، باید روزه خود را تمام کند ، و اگر پیش از ظهر مسافرت کند ، وقتی به حدّ ترخص برسد روزه اش باطل می شود ، و اگر پیش از آن مفطری انجام دهد کفاره بر او واجب است.

مسئله ۱۷۳۰ - اگر مسافر در ماه رمضان - چه آن که قبل از فجر در سفر بوده و چه آن که روزه بوده و سفر نماید - پیش از ظهر به وطنش برسد ، یا به جایی که می خواهد ده روز در آن جا بماند ، و کاری که روزه را باطل می کند انجام نداده باشد ، باید آن روز را روزه بگیرد ، و اگر انجام داده ، روزه آن روز باطل است.

مسئله ۱۷۳۱ - اگر مسافر بعد از ظهر به وطنش یا به جایی که می خواهد ده روز در آن جا بماند برسد ، روزه آن روزش صحیح نیست.

مسئله ۱۷۳۲ - مسافر و کسی که از روزه گرفتن عذر دارد ، مکروه است در روز ماه رمضان جماع نماید ، و بیشتر از قوت بخورد و خود را کاملا سیراب کند.

کسانی که روزه بر آنها واجب نیست

مسئله ۱۷۳۳ - کسی که به واسطه پیری نمی تواند روزه بگیرد ، یا برای او مشقت دارد ، روزه از او برداشته شده و در صورت دوم باید برای هر روز فدیّه بدهد ، و فدیّه یک مُد طعام است ، و احتیاط مستحبّ این است که خصوص گندم را بدهد.

مسئله ۱۷۳۴ - کسی که به واسطه پیری روزه نگرفته ، اگر بعد از ماه رمضان بتواند روزه بگیرد ، روزه هایی را که نگرفته قضا ندارد.

مسئله ۱۷۳۵ - اگر انسان مرضی دارد که زیاد تشنه می شود ، و نمی تواند تشنگی را تحمل کند ، یا برای او مشقت دارد ، روزه از او برداشته شده ، ولی در صورت دوم باید برای هر روز یک مُد طعام به فقیر بدهد ، و احتیاط مستحبّ این است که بیشتر از مقداری که ناچار است آب نیاشامد ، و چنانچه بعد از ماه رمضان بتواند روزه بگیرد ، روزه هایی را که نگرفته قضا ندارد.

مسأله ۱۷۳۶ - زنی که زاییدن او نزدیک است و روزه برای حملش یا خودش ضرر دارد ، روزه او صحیح نیست ، و در صورت اول باید برای هر روز یک مُد طعام به فقیر بدهد ، و همچنین بنابر احتیاط مستحبّ در صورت دوم ، و روزه هایی را که نگرفته باید قضا نماید.

مسأله ۱۷۳۷ - زنی که بچه شیر می دهد و شیر او کم است ، چه مادر بچه باشد یا غیر مادر ، با اجرت شیر بدهد یا بدون اجرت ، اگر روزه برای بچه ای که شیر می دهد یا خود او ضرر دارد ، روزه او صحیح نیست ، و در صورت اول باید برای هر روز یک مد طعام به فقیر بدهد ، و همچنین بنابر احتیاط مستحبّ در صورت دوم ، و روزه هائی را که نگرفته باید قضا نماید ، و این حکم در صورتی است که شیر خوردن این بچه از راه دیگری میسر نباشد ، و اگر میسر باشد واجب است آن زن روزه بگیرد.

راه ثابت شدن اول ماه

مسأله ۱۷۳۸ - اول ماه به چند چیز ثابت می شود:

(اول) آن که خود انسان ماه را ببیند.

(دوم) عدّه ای که از گفته آنان یقین یا اطمینان پیدا می شود بگویند ماه را دیده ایم ، و همچنین است هر چیزی که به واسطه آن یقین یا اطمینان پیدا شود.

(سوم) دو مرد عادل بگویند که در یک شب ماه را دیده ایم ، ولی اگر صفت ماه را بر خلاف یکدیگر بگویند ، اول ماه ثابت نمی شود ، و همچنین اگر قابل تصدیق نباشند ، مثل این که آسمان صاف باشد و عدّه استهلال کنندگان زیاد باشند و غیر از این دو دیگران هر چه دقت کنند نبینند.

(چهارم) سی روز از اول ماه شعبان بگذرد که به واسطه آن اول ماه رمضان ثابت می شود ، و سی روز از اول ماه رمضان بگذرد که به واسطه آن اول ماه شوال ثابت می شود.

مسأله ۱۷۳۹ - ثبوت اول ماه به حکم حاکم شرع محلّ اشکال است.

مسأله ۱۷۴۰ - اول ماه به قول منجمین ثابت نمی شود ، ولی اگر انسان از گفته آنان یقین یا اطمینان پیدا کند ، باید به آن عمل نماید.

مسئله ۱۷۴۱ - بلند بودن ماه و دیر غروب کردن آن ، دلیل نمی شود که شب پیش ، شب اول ماه بوده است ، ولی اگر پیش از ظهر ماه دیده شود آن روز اول ماه محسوب می شود ، و ثبوت اول ماه به طوق داشتن ماه محل اشکال است.

مسئله ۱۷۴۲ - اگر اول ماه رمضان برای کسی ثابت نشود و روزه نگیرد ، چنانچه بعد ثابت شود که شب پیش اول ماه بوده ، باید روزه آن روز را قضا نماید.

مسئله ۱۷۴۳ - اگر در شهری اول ماه ثابت شود ، در شهرهای دیگر - چه دور باشند چه نزدیک ، چه در افق متحد باشند یا نه - در صورتی که در بیشتر از شب مشترک باشند ثابت می شود ، و در غیر این صورت ثبوت اول ماه در آنجا محل اشکال است.

مسئله ۱۷۴۴ - اول ماه به تلگراف ثابت نمی شود ، مگر انسان بداند که تلگراف بر اساس حجت شرعی بوده است.

مسئله ۱۷۴۵ - روزی را که انسان نمی داند آخر ماه رمضان است یا اول شوال ، باید روزه بگیرد ، ولی اگر پیش از مغرب بفهمد که اول شوال است باید افطار کند.

مسئله ۱۷۴۶ - اگر زندانی راهی برای ثبوت ماه رمضان نداشته باشد ، باید به گمان از هر طریقی که میسر است عمل نماید ، و اگر آن هم ممکن نباشد هر ماهی را که احتمال می دهد ماه رمضان است روزه بگیرد صحیح است ، ولی باید بعد از گذشتن یازده ماه از ماهی که روزه گرفته ، دوباره یک ماه روزه بگیرد ، و اگر بعد از آن روشن شود که آنچه را که گمان کرده یا اختیار کرده ماه رمضان نبوده ، چنانچه معلوم شود ماه رمضان قبل از آن ماه بوده ، کفایت می کند ، و اگر معلوم شود بعد از آن بوده باید قضا نماید.

روزه های حرام و مکروه

مسئله ۱۷۴۷ - روزه عید فطر و قربان حرام است ، و نیز روزی را که انسان نمی داند آخر شعبان است یا اول ماه رمضان اگر به نیت اول ماه رمضان روزه بگیرد حرام است.

مسئله ۱۷۴۸ - اگر زن به واسطه گرفتن روزه مستحبی حق شوهرش از بین برود ، نباید روزه بگیرد ، و بنا بر احتیاط مستحب اگر حق شوهر هم از بین نرود ، بدون اجازه او روزه مستحبی نگیرد.

مسئله ۱۷۴۹ - روزه مستحبی اولاد ، اگر موجب اذیت پدر و مادر شود حرام است.

مسئله ۱۷۵۰ - اگر فرزند بدون اجازه پدر روزه مستحبی بگیرد و در بین روز پدر او را نهی کند ، چنانچه مخالفت او موجب اذیتش باشد باید افطار نماید ، و همچنین اگر مادر او را نهی کند و مخالفت او موجب اذیتش باشد.

مسئله ۱۷۵۱ - کسی که می داند روزه برای او ضرر ندارد ، اگر چه طبیب بگوید ضرر دارد ، باید روزه بگیرد ، و کسی که یقین یا گمان به ضرر مورد اعتنا یا ترس آن را که منشأ عقلایی داشته باشد دارد ، اگر چه طبیب بگوید ضرر ندارد ، باید روزه نگیرد ، و اگر روزه بگیرد صحیح نیست ، مگر این که روزه برای او ضرر نداشته و قصد قربت کرده باشد ، که در این صورت روزه اش صحیح است.

مسئله ۱۷۵۲ - اگر انسان احتمال بدهد که روزه برایش ضرر قابل اعتنا دارد و از آن احتمال ترس برای او پیدا شود ، چنانچه احتمال او عقلایی باشد ، نباید روزه بگیرد ، و اگر روزه بگیرد باطل است ، مگر در صورتی که ضرر نداشته و قصد قربت کرده باشد.

مسئله ۱۷۵۳ - کسی که عقیده اش این است که روزه برای او ضرر قابل اعتنا ندارد ، اگر روزه بگیرد و بعد از مغرب بفهمد روزه برای او ضرر قابل اعتنا داشته ، باید قضای آن را به جا آورد.

مسئله ۱۷۵۴ - غیر از روزه هایی که ذکر شد ، روزه های حرام دیگری هم هست که در کتابهای مفصل ذکر شده است.

مسئله ۱۷۵۵ - روزه روز عاشورا بنا بر احتیاط واجب جایز نیست ، و روزه روزی که انسان شک دارد که روز عرفه است یا عید قربان مکروه است.

روزه های مستحب

مسئله ۱۷۵۶ - روزه تمام روزهای سال - غیر از روزه های حرام و مکروه که ذکر شد - مستحب است ، و برای بعضی از روزها بیشتر سفارش شده است که از آن جمله است :

۱ - پنجشنبه اول و پنجشنبه آخر هر ماه ، و چهارشنبه اولی که بعد از روز دهم ماه است ، و اگر کسی آنها را به جا نیاورد مستحب است قضا نماید ، و چنانچه اصلاً نتواند روزه بگیرد ، مستحب است برای هر روز یک مُد طعام یا (۱۲/۶) نخود نقره سکه دار به فقیر دهد.

۲ - سیزدهم و چهاردهم و پانزدهم هر ماه.

۳ - تمام ماه رجب و شعبان ، و بعضی از این دو ماه اگر چه یک روز باشد.

۴ - روز عید نوروز.

۵ - روز چهارم تا نهم شوال.

۶ - روز بیست و پنجم و بیست و نهم ذی قعدة.

۷ - روز اول تا روز نهم ذی حجه (روز عرفه) ، ولی اگر به واسطه ضعف روزه نتواند دعاهای روز عرفه را بخواند روزه آن روز مکروه است.

۸ - روز عید سعید غدیر (۱۸ ذی حجه).

۹ - روز مباحله (۲۴ ذی حجه).

۱۰ - روز اول و سوم و هفتم محرم.

۱۱ - روز میلاد مسعود پیغمبر اکرم (صلی الله علیه وآله وسلم) (۱۷ ربیع الاول).

۱۲ - روز پانزدهم جمادی الاولی.

۱۳ - روز مبعث حضرت رسول اکرم (صلی الله علیه وآله وسلم) (۲۷ رجب).

و اگر کسی روزه مستحبی بگیرد واجب نیست آن را به آخر برساند ، بلکه اگر برادر مؤمنش او را به غذا دعوت کند ، مستحب است دعوت او را قبول کند ، و در بین روز اگر چه بعد از ظهر باشد افطار نماید.

مواردی که مستحب است انسان از کارهایی که روزه را باطل می کند خودداری نماید

مسأله ۱۷۵۷ - برای چند نفر مستحب است در ماه رمضان - اگر چه روزه نیستند - از کاری که روزه را باطل می کند خودداری نمایند:

(اول) مسافری که در سفر کاری که روزه را باطل می کند انجام داده باشد ، و پیش از ظهر به وطنش یا به جایی که می خواهد ده روز بماند برسد.

(دوم) مسافری که بعد از ظهر به وطنش یا به جایی که می خواهد ده روز در آن جا بماند برسد.

(سوم) مریضی که بعد از ظهر خوب شود ، و همچنین است اگر پیش از ظهر خوب شود ، و کاری که روزه را باطل می کند انجام داده باشد.

(چهارم) زنی که در بین روز از خون حیض یا نفاس پاک شود.

مسأله ۱۷۵۸ – مستحبّ است روزه دار نماز مغرب و عشاء را پیش از افطار کردن بخواند ، ولی اگر کسی منتظر اوست یا میل زیادی به غذا دارد که نمی تواند با حضور قلب نماز بخواند ، بهتر است اول افطار کند ، ولی به قدری که ممکن است نماز را در وقت فضیلت آن به جا آورد.

منبع : پایگاه اطلاع رسانی دفتر آیت الله وحید خراسانی old.wahidkhorasani.com